

Linnut

Lehti jokaiselle linnuista kiinnostuneelle

BirdLife
SUOMI-FINLAND

nro 3 | 2006

41. vsk

Laulujoutsen

Azorit Atlantilla

Arosuohaukka voi olla hankala

Kotimaan kohteena Hangon lintuasema

Aleksi Lehikoinen

Halias

– keskellä lintujen muuttov

Halias eli Hangon lintuasema sijaitsee Hankoniemen lounaisimmassa osan Tulliniemen kärjessä. Se on Manner-Suomen eteläisin piste ja yksi maan parhaista muuttopaikoista.

ovirtaa

Näkymää Uddskatanin länsikärjestä koilliseen. Oikealla näkyy osa Tulliniemeä, jota pitkin valtaosa syksyisistä muuttajista saapuu. JARI KOSTET.

Varpushaukka on selkeästi Haliaksen runsaslukuisin petolintu. Useiden satojen varpushaukkojen muutot ovat asemalla jokasyksyisiä ja ennätys on lähes 900 lintua päivässä. Myös muita petolintuja voi nähdä melko runsaasti. KARI SOILEVAARA

Havainnoijien oikeudet ja velvollisuudet

Asemalle voi tulla miehittäjäksi tai päiväretkelle. Miehittäjillä on ensisijainen oikeus havainnoida aseman keskeisimmältä havaintopaikalta, bunkkerilta. Miehittäjien velvollisuuksiin kuuluu neljän tunnin vakiomuutonhavainnointi auringon noususta alkaen. Rengastajien työnä on pyynti vakioverkoilla. Päiväretkeläisille suositeltava havainnointipaikka on etelämetsän näköalakallio. Päiväretkeläisten tulee muistaa, ettei läheisillä lintuverkoilla saa käydä ilman rengastajan lupaa.

Gåulla lepäilevät linnut käydään laskemassa päivittäin, ja kahlaajien rengastaminen on alueella mahdollista alkusyksyisin kahlaajakatiskojen avulla. Illalla päivän havainnot kootaan asemalomakkeelle. Havaintoja käytetään tieteellisissä tutkimuksissa ja läpimuttavien lintukantojen seurannassa. Koska alue on luonnonsuojelualuetta, saa maastossa liikkua vain polkuja pitkin.

Asemarakennuksena toimii puinen saaristolais-talo, jossa on keittiö-olohuoneen sekä kuuden hengen makuuhuoneen lisäksi erillinen rengastushuone. Asemalla on sähköt, kaasuliesi ja -uuni, televisio, kaivo sekä tietokone. Saunaa ei vielä ole, mutta Hangossa pääsee pesulle.

Miten mennä

Hankoon pääsee henkilöautolla ja junalla. Juna-asemalta on lintuasemalle vajaa viisi kilometriä, joka on kuljettavissa taksilla. Tie Uddskatanin luonnonsuojelualueelle kulkee Hangon Vapaasataman kautta, minkä vuoksi miehittäjillä tulee olla satama-alueen läpikulkuun edellyttämä asemanhoitajan allekirjoitettu lupalomake, joka luovutetaan sataman tulliportin vartijoille. Lupa edellyttää vain läpikulkuun ja muualla satama-alueella liikkuminen on kielletty. Lintuaseman parkkipaikalta on puolen kilometrin

Halias on toiminut aktiivisesti vuodesta 1979 lähtien ja on tunnettu etenkin näyttävistä syysmuutoistaan ja vaelluslinnuistaan.

Maisemaa hallitsevat karut mäntymetsät sekä rantojen terveppälehdot. Kilometri asemasta koilliseen sukeltaa Salpausselän harjanne mereen muodostaen Gåsörsuddenin (Gåu) kivikkoisen särkän, joka kerää levähtäviä lintuja. Alueen ympäristön monimuotoisuutta lisää Gåsörsuddenin tyven rantaniitty, järviruovikkoisen Gåsörviken lahti (Gåv) sekä Tulliniemen mosaiikkimainen saaristo. Neuvostoliiton sodanaikaisia miehitysjälkiä on edelleen nähtävissä bunkkerien muodossa.

Asema-alue on suhteellisen pieni, helposti hallittavissa, ja lintuja pääsee monesti näkemään runsaasti ja läheltä. Kaikki pyynnissä pidettävät lintuverkot sijaitsevat aseman ja etelämetsän välissä mahdollistaen rengastajan nopean siirtymisen verkkopaikalta toiselle sekä vierailun asemalla verkkokierrosten välillä. Normaalinä muuttopäivänä nykypäivän miehittäjien aika kuluu helposti Uddskatanin niemellä stajibunkerin ja aseman välillä.

Milloin mennä

Vuoden kohokohta on Haliaksen syksy, jolloin monien maalintujen muuttoreitti kulkee kapeaa nie-

meä pitkin kohti länttä ja lounasta. Hyviä muuttoja voi nähdä heinäkuun lopulta marraskuun alkuun asti. Runsaslukuisista muuttajista merimetsöjen muutto on voimakasta jo elokuun alussa ja metsäkivisten, keltavästäräkkien sekä pääskyjen muutto on voimakkainta kuun loppupuoliskolla.

Varpushaukkoja muuttaa jo elokuun lopussa parhaina päivinä satoja, ja suurimmat muutot nähdään usein syyskuun alussa. Syyskuussa muutto on monipuolisinta ja runsainta. Muuttajia ovat merihanhi, sorsat, petolinnut, kurki, sekä monet varpuslinnut. Kurki on yksi Haliaksen erityislaji ja paikalta tunnetaan useita yli 8000 yksilön päivämuittoja.

Haliaksen erikoisuus on syksyiset vaelluslinnut. Tuhansien tiaisten muuttoreittäykset lokakuun alussa ovat upeata katseltavaa. Lähes joka syksy jollain vaelluslajilla – pöllöt, tikat, tiaiset, närhi, pähkinähakki – esiintyminen on voimakas. Ainutlaatuisista vaelluksista voisi mainita syksyn 2003 varpuspöllöt (350 pyydystettyä yksilöä, parhaana päivänä 29 paikallista), syksyn 2000 pyrstötiaiset (yli 40 000 muuttavaa, parhaana päivänä 8700 muuttavaa) sekä syksyn 1995 pähkinänakkelivaelluksen (yli 700 yksilöä, parhaana päivänä 124 muuttavaa).

Aseman lintulajisto on monipuolista ja alueella on tavattu vuoden 2005 loppuun mennessä yhteensä 294 lajia sisältäen useita harvinaisuuksia (kuvassa siperianuunilintu). Syksyisiä suurharvinaisuuksia ovat olleet kääpiökerttu, taigarautiainen sekä Suomen ensimmäiset vaaleakiitäjä ja ruostesiipirasas. Harvinaisuuksista kiinnostuneiden tulee muistaa, että asema on satamasta ja luonnonsuojelualueesta johtuen bongauskiellassa. SEPPÖ NIIRANEN

Hangon Tulliniemi, reitti lintuasemalle ja keskeisimmät havainnointipaikat. Kartta: SEPPÖ ALANKO

Vaelluslintujen määrät ovat Haliaksella monilla lajeilla Suomen suurimmat. Kuvassa pähkinähakit, vasemmalla nimialalaji ja oikealla itäinen macrorhynchos-alalaji. ALEKSI LEHIKONEN, lokakuu

kävely asemalle Uddskatanin niemen pohjoisreunaa pitkin. Asemalta on bunkkerille ja etelämetsän näköalapaikalle on noin 200 metrin matka.

Varaukset on syytä tehdä vähintään kahta arkipäivää ennen saapumista, jotta lupa ehditään postittaa havainnoijalle. Sesonkiaikana kannattaa liikkeellä olla jo aikaisemmin. Päiväretkeläisten määrä

ei ole rajattu. Vuosimaksu asemalla yöpyviltä on 12 euroa, mutta päiväretkeläisille viiden euron maksu on vapaaehtoinen.

Lisätietoja

www.tringa.fi/lintuasemat/halias.html.
Lintujen muuton ajoittuminen Haliaksella: www.tringa.fi/lehti/lehikoinen_vahatalo_tringa-2000.pdf

Punainen asemarakenus ja kuuman jalkapallokesän 2006 tyyliin pukeutunut Aatu Vattulainen. KARI SOILEVAARA

Heikkotuulisina syysöinä pyydetään pöllöjä. Parhaimpina öinä voi verkoista tulla yli 20 pöllöä ja yli viittä lajia. Kuva varpuspöllön ennätysvaellusvuodelta 2003. ALEKSI LEHIKONEN

Asemanhoitajien yhteystiedot: Kari Soilevaara (varaukset): kari.soilevaara@arwidson.fi, 040 724 5697, Aleksi Lehikoinen (lintuaineistoasiat): aleksi.lehikoinen@helsinki.fi, 045 137 5732.

KIRJOITTAJA ON VIETTÄNYT HALIAKSELLA YLI 400 MIEHITYSVUOROKAULTA JA TOIMINUT ASEMANHOITAJANA VUODESTA 2000 LÄHTIEN.

